

N:o 4.

Kongl. Maj:ts nådiga Proposition till Riksdagen, angående förhöjning af tullen å spanmål m. m.; gifven Stockholms slott den 5 januari 1895.

Under åberopande af bilagda protokoll öfver finansärenden för denna dag vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen,

att de enligt tulltaxan af den 8 juni 1892 bestämda tullsatser för nedannämnda artiklar må höjas

för spanmål, omalen, råg, hvete, korn, majs samt ärter och bönor, äfvensom andra slag, ej specificerade, till 3 kronor 15 öre per 100 kilogram;

för malt, äfven krossadt, till 4 kronor per 100 kilogram;

för spanmål, malen, mjöl och gryn, alla slag, för ris mjöl och risgryn samt för mjöl af arrowrot och andra vegetabilier, som ej kunna inbegripas under spanmål eller hänföras till medicinalier, till 6 kronor 50 öre per 100 kilogram; och

för bröd, andra slag, till 6,5 öre per kilogram;

att artikeln kli må åsättas en tullavgift af 30 öre per 100 kilogram;

att de sålunda föreslagna tullarne må såsom tilläggsavgifter till nu gällande tulltaxa jemväl under innevarande år utgöras;

samt att beloppet af den tullrestitution, som jemlikt § 9 mom. 1 i tulltaxeunderrättelserna medgifves vid utförsel af bröd, som af utländskt råämne tillverkats inrikes, må höjas till 6 öre per kilogram.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kongl. nåd och ynnest städse väl bevågen.

OSCAR.

Er. Gust. Boström.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 5 januari
1895.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve LEWENHAUPT,
Statsråden: friherre ÅKERHJELM,
ÖSTERGREN,
GROLL,
WIKBLAD,
GILLJAM,
friherre RAPPE,
CHRISTERSON,
WERSÅLL.

Chefen för finansdepartementet, hans excellens herr statsministern Boström anförde i underdånighet:

»Det bekymmersamma läge, hvori den svenska jordbruksnäringen för närvarande befinner sig, gör det för mig till en bjudande pligt att hos Eders Kongl. Maj:t göra framställning om vidtagande af åtgärd i syfte att söka förekomma, att det betryck, hvaraf jordbruksnäringen lider, må blifva denna närings idkare öfvermägtigt. Då jordbrukets betryck torde vara att till väsentligaste delen tillskrifva de låga pris, till hvilka från utlandet införd säd och mjöl kunna här i landet afyttras, lærer den närmaste och snabbast verkande åtgärden vara att söka i en ökning af det tullskydd, som är jordbruksnäringen beredt.

Jag erinrar derom, att, då tull å spanmål år 1888 infördes, tull-satserna bestämdes, för omalen spanmål till 2 kronor 50 öre pr 100 kilogram — med undantag för hafre och vicker, hvilka sädesslag på-fördes en tull af 1 krona, och malt, som åsattes en tull af 3 kronor — samt för malen spanmål till 4 kronor 30 öre, allt pr 100 kilogram. Med anledning af en, väsentligen af det ryska rågexportförbudet föranledd, ansenlig stegring af spanmålsprisen aflät Eders Kongl. Maj:t till 1892 års lagtima Riksdag framställning om nedsättning till samma års slut af tullen för omalen spanmål till 50 öre pr 100 kilogram och för malen spanmål till 1 krona 40 öre pr 100 kilogram. Riksdagens beslut med anledning häraf utföll sålunda, att spanmålstullarne definitivt nedsattes till 1 krona 25 öre pr 100 kilogram för omalen spanmål — med undan-tag för hafre och vicker, för hvilka tullen bortföll, och för malt, som påfördes en tull af 1 krona 50 öre — och till 2 kronor 50 öre för malen spanmål, allt likaledes pr 100 kilogram.

Jag läser icke behöfva framlägga något utförligt bevismaterial till stöd för hvad jag yttrat om jordbrukets betryck. Detta är nemligen i närvarande stund så stort, att ingen företeelse på det ekonomiska lifvets område kan sägas vara mera framträdande. Endast för att i någon mån antyda vidden deraf anhåller jag att få anföra några få siffror.

Å Stockholms börs utgjorde nedannämnda dagar nästlidet år pris-noteringarne för hvete och råg pr 100 kilogram: för *hvete* den 3 juli kronor 11 à 11:75, den 31 juli kronor 11 à 10:75, den 31 augusti kronor 10:75 à 10:25, den 2 oktober kronor 10, den 26 oktober kronor 10 à 9, den 4 december kronor 9:75 à 10:75 och den 31 december kronor 9:75 à 10:75 samt för *råg* den 3 juli kronor 9:25 à 9:60, den 31 juli kronor 9, den 31 augusti kronor 8:50 à 8:75, den 2 oktober kronor 8:25 à 8, den 26 oktober kronor 8:25 à 8, den 4 december kronor 8:60 à 9 samt den 31 december kronor 8:60 à 9. I Göteborg utgjorde motsvarande prisnoteringar: för *hvete* den 13 juli kronor 12, den 31 juli kronor 11, den 14 september omkring kronor 11, den 5 oktober kronor 11, den 2 november omkring kronor 10, den 27 november kronor 10 à 10:50 och den 21 december kro-nor 10 à 10:50 samt för *råg* den 3 juli kronor 9:40 à 9:50, den 31 juli om-kring kronor 9, den 14 september kronor 9:25, den 5 oktober kronor 9 à 9:25, den 2 november kronor 8:50 à 9, den 27 november kronor 9:25 à 9:35 och den 21 december kronor 9 à 9:25. För stora partier hvete och råg, som införts från utlandet, hafva dock betalts vida lägre pris än de enligt börsnoteringarne vid tillfället gällande. Sålunda såldes, enligt

hvad jag inhemtat, i oktober nästlidet år större partier hvete med aflastning från Svarta hafvet i påföljande november till kronor 7:69, tullen oberäknad. Från Svarta hafvet såldes vidare med aflastning så väl i oktober som i november större partier råg till kronor 6:52 pr 100 kilogram, tullen oberäknad.

Markegångspriset (litt. A) å hvete och råg utgjorde nedannämnda år i Stockholms, Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län pr hektoliter (1 hektoliter motsvarande för hvete ungefär 77,5 kilogram och för råg ungefär 71,4 kilogram):

	Stockholms län.		Malmöhus län.		Göteborgs och Bohus län.	
	Hvete.	Råg.	Hvete.	Råg.	Hvete.	Råg.
år 1889 kronor	10: 77	7: 80	10: 67	8: 44	10: 50	8: 10
„ 1890 „	11: 12	8: 10	11: —	8: 30	10: 50	8: 25
„ 1891 „	13: —	11: 45	12: —	10: —	12: 25	11: —
„ 1892 „	10: 70	8: 20	10: —	8: 40	10: 10	8: 90
„ 1893 „	9: 76	7: 30	9: —	7: 20	9: —	8: —
„ 1894 „	7: 60	5: 75	7: 10	6: —	8: —	7: —

Ringa utsigt förefinnes, att spanmålsprisen på världsmarknaden skola, åtminstone i den närmaste framtiden, komma att på ett mera stadigvarande sätt åter höja sig. Tvärtom föreligga omständigheter, som synas berättiga till den förmodan, att en ytterligare nedgång i dem kan vara att befara. Till dessa torde få räknas silfverprisets hastiga och våldsamma fall. Erfarenheten har nemligen gifvit vid handen, att, till följd af silfrets värdefall i förhållande till guldet, spanmål kan från länder med silfvermyntfot införas till ytterligt låga pris. Väl gifvas tecken, hvilka antyda, att en ökning i guldproduktionen är att förvänta, men särskildt med hänsyn dertill, att silfverproduktionen i sin ordning är mäktig af en högst betydlig utveckling, komma säkerligen många år att förflyta, innan ökningen i verdens guldförråd kan varda så betydlig, att den förmår neutralisera verkningarne af den ofantliga nedgången i silfverpriset.

Hvad särskildt vårt land beträffar, har på senaste tiden tillkommit en omständighet, som säkerligen kommer att ytterligare nedtrycka spanmålsprisen. Genom en lag af den 14 april 1894, som trädte i kraft den 1 påföljande maj, har nemligen i Tyskland träffats en anordning, som i viss mån utöfvar samma verkan som om exportpremier vid utförsel af spanmål medgäfves. På grund af denna lag meddelas, på begäran, vid utförsel af hvete, råg, hafre, skidfrukter, korn, raps och roffrö, så vidt den utförda kvantiteten utgör minst 500

kilogram, s. k. införselbevis (»Einfuhrscheine»), som inom utgången af en viss tid (sex månader) kunna användas som tulliqvid vid införsel af samma varuslag. Likaledes meddelas på begäran åt innehafvare af qvarnar och mälterier vid utförsel af deras fabrikat införselbevis, som berättiga dem till tullfri införsel af en mot det utförda fabrikatet svarande quantitet utländsk spanmål. Med stöd af ett i lagen förbundsrådet lemnadt bemyndigande har vidare denna myndighet bestämt, att de sålunda utfärdade införselbevisen inom en närmare angifven tidrymd äfven skola kunna för det tullbelopp, hvarå de lyda, användas till betalning af tull vid införsel af ett antal andra varor (t. ex. kaffe, thé, ris, sill, tran, petroleum, således varor, hvilka icke produceras inom landet). Denna bestämmelse är meddelad, på det att icke införselbevisen, som äro föremål för försäljning från exportörernas sida, genom att finna användning inom allt för trånga gränser skola sjunka i kurs och afyttras allt för mycket under det värde, å hvilket de lyda. Huru kraftigt detta premieringssystem verkat, inhemtas deraf, att medan under månaderna maj—september 1893 Tysklands export utgjorde af hvete 50,000 kilogram, af råg 60,000 kilogram och af korn 600,000 kilogram, utgjorde motsvarande quantiteter för maj—september 1894 — de fem första månaderna efter det ofvanberörda lag trädt i kraft — af hvete 35,370,000 kilogram, af råg 29,640,000 kilogram och af korn 3,800,000 kilogram. Af sistnämnda quantiteter gingo icke mindre än 16,117,000 kilogram hvete och 8,135,000 kilogram råg till Sverige, allt enligt uppgifter från svensk-norske generalkonsuln i Hamburg. Då premieringssystemet redan under den nyssnämnda korta tiden hunnit utöfva en så betydlig verkan, kan man förutse, att sedan vidare kretsar kommit till kännedom om fördelarne af spanmåls-export under sådana vilkor, denna inom kort skall antaga högst betydande proportioner.

Såsom upplysande i fråga om verkningarna af detta system må nämnas, att i sistlidne september köptes samma dag, som hvete i Berlin noterades till pris motsvarande kronor 11: 60 pr 100 kilogram, hvete i Königsberg fritt ombord för kronor 8: 13 pr 100 kilogram samt att i påföljande oktober samma dag, som hvete i Berlin noterades till pris motsvarande kronor 11: 04 pr 100 kilogram, köptes hvete fritt ombord i Stralsund för kronor 7: 95 pr 100 kilogram.

Följande tabell angifver i tusental kilogram införseln af omalen spanmål för hvart och ett af åren 1888—1894.

<i>Spannmål, omalen.</i>	1888	1889	1890	1891	1892	1893	1894
<i>Hvete</i>	48,368	54,242	57,284	74,177	118,187	121,357	154,259
Häraf från:							6
Norge	— —	— —	— —	— —	— —	— —	— —
Finland	— —	— —	— —	8	— —	— —	— —
Ryssland	12,898	12,788	14,679	13,021	11,146	9,401	19,429
Tyskland	27,166	26,610	19,615	26,283	30,391	37,756	70,197
Danmark	8,256	13,830	22,686	20,063	32,780	25,007	16,519
Holland	— —	— —	— —	198	— —	202	142
Belgien	— —	— —	— —	2,812	13,622	10,269	5,524
England	43	1,011	302	2,731	6,918	320	2,630
Frankrike	— —	— —	— —	— —	— —	— —	1
Bulgarien	— —	— —	— —	— —	— —	2,099	— —
Rumänien	— —	— —	— —	— —	848	1,334	— —
N. Amerika	— —	— —	— —	9,060	21,503	22,368	13,450
La Plata-staterna ..	— —	— —	— —	— —	977	12,602	26,360
<i>Råg</i>	130,409	132,054	117,537	87,632	75,815	80,310	135,303
Häraf från:							
Norge	89	100	32	25	40	200	319
Finland	3,381	1,578	1,791	3,288	163	382	771
Ryssland	113,596	113,592	109,511	72,906	25,699	54,254	83,034
Tyskland	11,512	13,924	4,717	8,640	26,662	10,469	36,553
Danmark	1,828	2,859	1,486	2,193	7,518	3,470	14,624
Holland	— —	— —	— —	— —	3,294	120	— —
Belgien	— —	— —	— —	— —	3,424	489	— —
Frankrike	— —	— —	— —	— —	1,056	— —	— —
Spanien	— —	— —	— —	— —	2,223	— —	— —
Rumänien	— —	— —	— —	— —	— —	10,924	— —
N. Amerika	— —	— —	— —	577	5,699	— —	— —
<i>Korn</i>	1,227	889	3,492	1,000	9,428	5,897	17,629
Häraf från:							
Norge	146	385	273	155	1,249	1,026	192
Finland	24	— —	— —	52	— —	— —	8
Ryssland	538	194	570	— —	2,223	1,986	6,838
Tyskland	— —	— —	1,159	179	1,545	1,607	3,404
Danmark	417	126	1,418	613	2,328	1,273	7,186
Holland	— —	— —	— —	— —	629	— —	— —
Frankrike	— —	178	69	— —	1,243	— —	— —
<i>Majs</i>	172	9,336	16,428	7,847	18,359	9,684	10,728
Häraf från:							
Finland	— —	— —	— —	— —	— —	— —	6
Tyskland	— —	— —	2,055	891	1,002	2,368	2,407
Danmark	168	2,773	9,281	5,899	12,228	5,521	7,276
Belgien	— —	— —	— —	— —	1,234	519	1,035
England	— —	1,118	1,490	9	289	— —	3
Rumänien	— —	— —	— —	— —	— —	758	— —
N. Amerika	— —	5,441	3,597	1,047	3,367	509	— —

Om än spanmålsprisens nedgång utgjort väsentligaste anledningen till jordbrukets betryck, hafva likväl äfven andra omständigheter tillstött, hvilka verkat i samma riktning. Ladugårdsskötseln, hvilken på senare tider tagit ett betydligt uppsving, har drabbats af ett hårdt slag genom de förbud mot införsel af boskap från Sverige, hvilka utfärdats i nästan alla länder, der vår boskap förut funnit afsättning, och hvilka orsakat en högst väsentlig nedgång i vår kreatursexport.

Exporten af nötkreatur utgjorde:

år 1889	37,413	stycken
„ 1890	36,379	„
„ 1891	30,441	„
„ 1892	19,275	„
„ 1893	12,600	„
jan.—nov. „ 1894	12,640	„

Af får utfördes:

år 1889	43,889	stycken
„ 1890	34,306	„
„ 1891	27,167	„
„ 1892	19,005	„
„ 1893	320	„
jan.—nov. „ 1894	1,530	„

Dertill kommer, att den år från år så betydligt stegrade smör-exporten blifvit mindre lönande, sedan priset äfven på denna vara väsentligt sjunkit. I detta afseende beder jag att få anföra, hurusom den högsta noteringen (toppnoteringen) för 100 kilogram felfritt smör i Köpenhamn åren 1881—1893, i medeltal af noteringen för hvarje månad under året, utan hänsyn dervid till de öfverpris, som under senare år i vissa fall må hafva erhållits, gestaltat sig på följande sätt:

1881: 240,1 kronor	1886: 188,5 kronor	1891: 191,4 kronor
1882: 233,0 „	1887: 189,0 „	1892: 195,5 „
1883: 224,2 „	1888: 183,2 „	1893: 185,9 „
1884: 218,7 „	1889: 191,9 „	
1885: 200,7 „	1890: 183,7 „	

I medeltal för månaderna januari—oktober 1894 har samma notering utgjort 163,4 kronor.

Ett talande bevis på det betryck, hvori jordbruksnäringen befinnet sig, ligger vidare i det allmänt kända förhållande, att en mängd

jordegendomar, större och mindre, äro till salu utan att finna köpare ens till pris väsentligen understigande taxeringsvärdet. Det är gifvet, att jordbruket lika litet som hvarje annan näring kan bestå, om dess alster ej kunna afyttras till pris, som åtminstone motsvara produktionskostnaden. Och ingen, som har kännedom om jordbruk, lärer kunna påstå, att i vårt land säd kan produceras till de pris, som på senare tider varit och ännu äro rådande. Af den omständigheten, att det oaktadt några större olyckor ännu ej inträffat, får ej dragas den slutsats, att på enahanda sätt kan fortgå, ty gifvet är, att om man ock till en tid kan söka reda sig genom åtgärder, sådana som ett ökad anlitande af krediten och en stegrad afverkning af förefintliga skogstillgångar, dylika åtgärder, som i öfrigt måste för framtiden verka en nedsättning i den enskildes ekonomiska ställning och, hvad den forcerade skogsafverkningen beträffar, i fastigheternas afkastningsförmåga, visserligen kunna undanskjuta tidpunkten för den hotande krisen, men icke afvända densamma.

En höjning af spanmålstullarne från det låga belopp, hvartill de år 1892 nedsattes, måste vid öfvervägande af samtliga utaf mig nu anförda omständigheter otvifvelaktigt anses utgöra en nödvändighet för det svenska jordbruket, en åsigt, hvilken jemväl lifligt framhållits i ett stort antal till Eders Kongl. Maj:t inkomna petitioner i ämnet.»

Herr statsministern föredrog härefter följande till Kongl. Maj:t inkomna underdåniga petitioner angående förhöjning af spanmålstullarne, nemligen från

Stockholms	läns	hushållningssällskap,
Upsala	”	”
Södermanlands	”	”
Östergötlands	”	”
Jönköpings	”	”
Kalmar	”	norra
Kalmar	”	södra
Kronobergs	”	”
Blekinge	”	”
Hallands	”	”
Elfsborgs	”	södra
Skaraborgs	”	”
Vermlands	”	”
Vestmanlands	”	”

riksdagsmannen Per Larsson enligt uppdrag af ett i Roma i
 Gotlands län hållet möte,
 jordbrukare i Höreda socken af Jönköpings län,
 Blekinge läns landtmannaförening,
 riksdagsmannen Sten Nordström enligt uppdrag af ett i Mariestad
 hållet möte,

Näs härads i Vermland landbruksklubb,
 Ölme sockens i Vermlands län kommunalstämma samt
 Hedemora landtmannaförening.

Efter att hafva redogjort för innehållet af berörda petitioner yttrade herr statsministern vidare:

»Då man besinnar, i hvilken grad jordbruket är vårt lands moder-
 näring, måste det, med tanken fäst på de svåra rubbningar i hela
 landets välstånd och icke minst i dess kreditförhållanden gent emot
 utlandet, som måste varda en följd af den våldsamma nedpressning
 af fastighetsvärdena, en jordbrukskris måste draga med sig, med skäl
 anses som en angelägenhet af största vikt för samhället i dess helhet,
 att dessa rubbningar i möjligaste mån förebyggas. Det må härvid ej in-
 vändas, att de tullar, genom hvilka sagda produkters sjunkande i värde
 skulle förebyggas, endast skulle komma de större godsegarne, hvilka
 ensamma förmenats producera spanmål till afsalu, till nytta, ty hvarje jord-
 egare, som har jordbruket till sin uteslutande förvärfskälla — och till denna
 kategori hör det öfvervägande flertalet smärre jordegare — måste för att
 kunna betala sina skatter och inköpa de för hans och hans familjs behof
 erforderliga förnödenheter af hvarjehanda slag, som ej af jorden fram-
 alstras, årligen afyttra en större eller mindre mängd af landtmanna-
 produkter. Ju större afkastning landtmannens arbete lemnar, i desto
 högre grad blifver han afnämre af andra näringars alster. Landtbruks-
 arbetaren kan då finna sysselsättning i sitt eget yrke och tvingas ej
 att söka arbete i städerna i täflan med dessas egen arbetarebefolkning.
 En åtgärd, som bereder tillgång till bättre aflönadt arbete på landet,
 kan derföre icke vara annat än till nytta för samhället i dess helhet.
 Rätt förstådt, äro näringarne i ett land solidariska.

Innan jag yttrar mig angående de belopp, till hvilka enligt min
 mening spanmålstullarne böra höjas, torde det tillåtas mig att meddela
 några uppgifter angående de tullsatser, som i några andra länder för
 närvarande äro gällande för de viktigaste spanmålsslagen.

I *Tyskland* blefvo de år 1879 införda spanmålstullarne åren 1885
 och 1887 icke oväsentligt höjda, hvarefter desamma åter blifvit genom
 afslutade handelstraktater nedsatta för de länder, med hvilka dessa trak-

tater blifvit afslutade eller hvilka eljest kommit i åtnjutande af bestämmelserna i dessa traktater. Till denna kategori hör det öfvervägande flertalet länder. Jag anhåller att här få meddela de sålunda för närvarande gällande tullsatserna och upptager till jemförelse med dem de åren 1879, 1885 och 1887 fastställda:

	1879. Mark.	1885. Mark.	1887. Mark.	Gällande fördrags- enliga tullsatser. Mark.
Omalen spanmål:				
hvete och råg..... för 100 kg.	1: 00	3: 00	5: 00	3: 50
hafre	1: 00	1: 50	4: 00	2: 80
bohvete	0: 50	1: 00	2: 00	2: 00
skidfrukter	1: 00	1: 00	2: 00	1: 50
spanmål, andra slag, ej specificerade	1: 00	1: 00	1: 00	1: 00
korn	0: 50	1: 50	2: 25	2: 00
majs	0: 50	1: 00	2: 00	1: 60
malt.....	1: 20	3: 00	4: 00	3: 60
Malen spanmål:				
mjöl och gryn	2: 00	7: 50	10: 50	7: 30

I *Frankrike* äro tullsatserna olika allt efter som varorna å ena sidan äro af europeiskt ursprung eller importerade direkt från länder utom Europa eller å andra sidan äro produkter från länder utom Europa, men importerade från nederlag i Europa. Endast för den förra kategorien af tullsatser torde här behöfva redogöras. Tullsatserna utgöra:

		Francs.
å omalen spanmål:		
hvete	för 100 kilogram	7: 00
hafre, korn, råg och majs	” ”	3: 00
bohvete	” ”	2: 50
malt.....	” ”	4: 00
å malen spanmål:		
hvetemjöl, allt efter den finhetsgrad, hvarmed mjölet blifvit siktadt, ...	för 100 kilogram	11: 00—16: 00
mjöl af hafre, råg, korn och majs	” ”	4: 00
” ” bohvete	” ”	5: 00
gryn	” ”	12: 00

Den i ögonen fallande skilnaden mellan tullsatserna för hvetemjöl och för rågmjöl torde finna sin förklaring deruti, att införseln af råg

och rågmjöl är för Frankrike af försvinnande liten betydelse. Sålunda utgjorde år 1892 Frankrikes hela införsel af råg 65,600 kilogram och af rågmjöl 81,500 kilogram.

I *Ryssland* är omalen spanmål tullfri, medan för mjöl, malt och gryn af alla slag är faststæld en tullsats af 20 kopek per pud, motsvarande 3 kronor 52 öre per 100 kilogram. I *Finland* åtnjutes tullfrihet för så väl omalen som malen spanmål, med undantag för majs, som drager tull af 2 finska mark 50 penni för 100 kilogram, samt för hirs, spelt och linser, för hvilka sädesslag tull erlägges med 1 mark per hektoliter. Dock äro de sålunda tullpligtiga artiklarna fria från tull, då införseln sker från Ryssland.

I *Danmark* äro så väl omalen spanmål som mjöl fria från tull. Det förtjenar emellertid anmärkas, att regeringen vid tre särskilda tillfällen under senare tider föreslagit åsättande af tull å spanmål, dels både omalen och malen, dels endast malen. Regeringen föreslog nemligen år 1886, att tull måtte åsättas omalen spanmål med 0,75 öre och mjöl med 2 öre per pund (resp. kronor 1: 50 och 4 per 100 kilogram); år 1889 att mjöl måtte åsättas en tull af $\frac{1}{2}$ öre per pund (1 krona per 100 kilogram) samt år 1893 att mjöl måtte beläggas med en tull af $1\frac{1}{2}$ öre per pund (3 kronor per 100 kilogram).

Hvad nu angår de belopp, till hvilka spanmålstillarna lämpligen böra fastställas, torde det till en början vara klart, att, ehuruval det ur åtskilliga synpunkter kunde anses önskvärdt, att tullen för hvete sattes högre än tullarna för öfriga slag af spanmål, den nuvarande anordningen bör bibehållas, enligt hvilken tullen är lika för alla slag af omalen spanmål, utom hafre och vicker, likasom äfven för alla slag af malen spanmål endast en tullsats finnes bestämd. De skäl af tullteknisk art, som nödvändiggjort denna anordning, hafva tillförene tillräckligt blifvit pröfvade, hvadan jag nu icke behöfver uppehålla mig vid dem, endast erinrande, att, då hvetet är icke obetydligt tyngre än rågen, hvetetullen per hektoliter faktiskt ställer sig något högre än rågtullen.

Såsom ofvan blifvit nämndt, har i Tyskland den förut till 5 mark för 100 kilogram bestämda tullen för hvete och råg i sammanhang med afslutandet af handelstraktater med Österrike-Ungern, Ryssland m. fl. makter blifvit vid införsel från det öfvervägande flertalet länder sänkt till 3 mark 50 pfennig, i svenskt mynt i rundt tal motsvarande 3 kronor 15 öre, för 100 kilogram. Uppenbart är, att, då i två närbelägna länder tullen å en vara är olika hög, importen af denna vara under i öfrigt lika förhållanden företrädesvis skall söka

sig till det land, som har den lägre tullsatsen. Då sålunda tullen för omalen spanmål i Sverige är kronor 1: 25, men i Tyskland kronor 3: 15, måste det derföre anses af vigt, att denna skilnad i tullsatser så vidt möjligt utjemnas. Af denna orsak anser jag mig böra tillstyrka, att då, enligt hvad jag redan förordat, tullen å spanmål nu bör höjas, beloppet af tullen för omalen spanmål sättes lika med den tyska tullsatsen eller till 3 kronor 15 öre för 100 kilogram. Denna tullsats torde böra gälla för alla slag af omalen spanmål med undantag af hafre och vicker, hvilka icke utgöra föremål för nämnvärd import och derföre synas fortfarande böra åtnjuta tullfrihet, äfvensom af malt, för hvilken vara tullsatsen, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med den förut iakttagna proportionen mellan tullsatserna för densamma och för korn, torde böra bestämmas till 4 kronor för 100 kilogram.

Vid bestämmandet af skyddet för jordbruksnäringen är det af synnerlig vigt, att tullen för mjöl sättes i riktigt förhållande till tullen för den omalna spanmålen. Sättes tullen för låg, kan det lätteligen inträffa, att det skydd, som man genom tullen å omalen spanmål velat bereda jordbruket, förminskas derigenom, att spanmålen i förmalen form tillåtes inkomma med relativt lägre tull och det sålunda bättre lönar sig att införa mjöl än omalen spanmål. Då qvarnindustrien är jordbrukets naturliga afnämare, är det ej minst för jordbruket af vigt, att tillräckligt skydd beredes sagda industri. Är skyddet otillräckligt, d. v. s. är förhållandet sådant, att mjöl af utländsk spanmål ej kan inom landet framställas till det pris, hvartill mjöl kan importeras, tvingas qvarnegarne att genom nedsättning af prisen å den inhemska spanmålen söka utjemna detta missförhållande. En qvarnindustri åter, som åtnjuter de nödvändiga betingelserna för att kunna fortlevva och lemna sina idkare skäligen ränta på det i qvarnetablissemanten nedlagda kapitalet, erbjuder jordbrukets idkare tillfälle till den säkraste och jemnaste afsättning, och tillvaron af en sådan industri måste derföre anses vara af stor betydelse för jordbruksnäringen.

Då med tullen för omalen spanmål såsom utgångspunkt mjöltullens belopp skall bestämmas, böra, bland annat, följande omständigheter komma i betraktande. Till en början är det gifvet, att tullen för en viss gifven quantitet mjöl, för att rent aritmetiskt taget blifva lika med tullen å omalen spanmål, skall motsvara tullen å den quantitet omalen spanmål, som erfordras för att utvinna den förstnämnda quantiteten. Om t. ex., såsom i § 9 mom. 3 af tulltaxeunderrättelserna antages, mjölutbytet vid förmalning af råg till sikt utgör $66\frac{2}{3}$ procent (i Tyskland antages utbytet utgöra 65 procent), skall tullen å 100 kilogram rågsikt, efter en dylik om-

räkning, motsvara tullen å 150 kilogram omalen råg. Vidare bör beaktas, att då ett parti mjöl gifvetvis betingar lägre frakt än det parti säd, som erfordras för utvinnande af sagda parti mjöl, och således det skydd, som genom fraktkostnaden beredes den inhemske producenten, är mindre för en viss gifven qvantitet mjöl än för samma qvantitet säd, denna skilnad bör utjemnas genom en högre tull för mjölet. I vårt land, der sjökommunikationen på grund af de klimatiska förhållandena är stängd en del af året, nödgas qvarnegarne ofta på en gång förse sig med större lager af spanmål, som delvis först efter en längre tids förlopp kan förmalas och afyttras. Detta förhållande föranleder dertill, att i mjöltullen billigtvis bör ingå något belopp för ränta å det sålunda i spanmålen nedlagda kapitalet. Ytterligare bör vid mjöltullens bestämmande hänsyn tagas dertill, att de fördelar af ett eller annat slag, som främmande länders qvarnindustri må åtnjuta framför den svenska, må i möjligaste mån utjemnas. Sådana fördelar äro i allmänhet de, hvilka tillkomma industrien i större och rikare länder, såsom billigare räntefot, större och jemnare afsättningsförhållanden och i regeln mindre omkostnader. Men härtill kommer, då man särskildt tager hänsyn till den tyska qvarnindustrien, den svenska qvarnindustriens farligaste konkurrent, en speciel omständighet, som ej får lemnas ur räkningen. Den tyske qvarnegaren kan nemligen faktiskt genom att från spanmålsexportörer inköpa sådana införselbevis, om hvilka förut är nämndt, från utlandet införa sin råvara mot erläggande af lägre tull än den i tulltaxan bestämda. Införselbeviset gäller nemligen till sitt nominela värde såsom liqvid vid erläggandet af tull för den införda spanmålen, och gifvet är, att innehafvaren af ett sådant bevis måste för att till detsamma finna en afnämare, som anser med sin fördel förenligt att använda detsamma såsom tullliqvid framför kontanta penningar, afyttra beviset till ett pris, som mer eller mindre understiger det nominela.

En tydlig föreställning om verkningarna af de förmåner, den tyska qvarnindustrien åtnjuter, lemnas af följande tabell, som för hvar och ett af åren 1888—1894 i tusental kilogram upptager införseln från olika länder till Sverige af hvetemjöl och rågmjöl.

	1888	1889	1890	1891	1892	1893	1894
<i>Spanmål malen:</i>							
<i>Hvetemjöl</i>	21,008	20,466	15,409	15,569	21,822	31,949	37,384
Häraf från:							
Danmark	14,551	13,710	10,709	8,537	9,251	7,944	8,042
Tyskland	5,759	6,367	4,393	6,283	8,859	16,980	21,149
Norge	287	115	110	—	752	1,189	363
England	190	120	—	335	1,868	1,233	543
N. Amerika	118	—	—	—	—	1,526	942
Ryssland	—	122	—	184	—	—	—
Holland	—	—	—	—	921	3,013	5,642
Belgien	—	—	—	—	106	—	656
<i>Rågmjöl</i>	16,909	16,393	12,944	10,158	11,748	17,507	24,077
Häraf från:							
Tyskland	10,699	14,392	9,399	8,053	10,760	16,633	23,501
Ryssland	3,315	840	2,697	1,216	171	—	—
Danmark	1,430	683	243	161	243	201	161
Norge	1,400	470	605	633	482	624	411

Denna tabell utvisar ej allenast, att införseln af hvetemjöl och rågmjöl under de senare åren högst betydligt ökats, utan äfven att denna ökning till allra väsentligaste delen kommit på Tyskland, som till stor del — hvad rågmjöl beträffar nästan helt och hållet — utträngt öfriga länder från den svenska marknaden. Medan sålunda den danska införseln af hvetemjöl ännu år 1888 var omkring tre gånger så stor som den tyska, är förhållandet numera omvänt, i det att den danska införseln icke uppgår till hälften af den tyska samt år för år varit i så godt som ständigt sjunkande. Det är för öfrigt icke blott i Sverige som den tyska qvarnindustriens stora konkurrensförmåga gjort sig känd. Då regeringen i Danmark åren 1889 och 1893 föreslog införande af mjöltull, anfördes båda åren såsom det förnämsta motivet för den föreslagna åtgärden, att Tysklands premierade qvarnindustri utträngde den danska på främmande marknader och hotade att göra det äfven på den inhemska. Jemväl från Finland förspörjes samma klagan.

Att fastställa en allmängiltig proportion mellan tullen å den omalna spanmålen och mjöltullen låter sig icke göra. Dertill äro de faktorer, till hvilka hänsyn bör tagas vid bestämmandet af det belopp, hvarmed mjöltullen skall öfverskjuta tullen å den omalna spanmålen, af alltför vexlande art. Den bästa ledningen härvid erhålles af erfarenheten. Rådfrågas denna, visar det sig, att, ehuru den år 1892 fastställda relationen mellan tullen å säd och tullen å mjöl, eller 1:25—2:50, efter ut-

bytet räknadt bereder qvarnindustrien något större skydd än den före 1892 års tullnedsättning gällande relationen 2:50—4:30, förstnämnda relation likväl ingalunda är tillfredsställande. Införseln af utländskt mjöl har år för år stegrats och de senast fastställda inkomsttaxeringarne ådagalägga, att flera af de större qvarnaffärerna icke åtnjutit någon beskattningsbar inkomst samt att andra åtnjutit en inkomst, som endast utgör en ringa ränta på det i affären nedlagda kapitalet. När man å andra sidan finner, hurusom Tyskland, efter att hafva pröfvat flera olika relationer mellan tullarne för omalen spanmål och mjöl — denna relation fastställdes år 1879 till 1—2, år 1885 till 3—7:50 och år 1887 till 5—10:50 — numera stannat vid en relation af 3:50—7:30, synas mig giltiga skäl föreligga att tillgodogöra sig den i Tyskland vunna erfarenheten och äfven här fastställa sistberörda proportion mellan ifrågakvarnande tullsatsen.

Den tyska tullsatsen utgör, såsom redan blifvit nämnt, 7 mark 30 pfennig pr 100 kilogram, hvilket i svenskt mynt i rundt tal motsvarar 6 kronor 57 öre. Till motsvarande belopp läser enligt min mening mjöltullen böra bestämmas; dock att siffran lämpligen torde böra afjemnas till 6 kronor 50 öre. Då man besinnar, att det skydd, som betecknas af den nämnda tullsatsen, ansetts nödigt i Tyskland, der qvarnindustrien äfven i öfrigt åtnjuter en synnerligen gynnad ställning, samt att skyddet i ett stort och rikt land som Frankrike i regeln är ännu större, läser det ingalunda kunna sägas, att det skydd, som genom den föreslagna tullsatsen skulle beredas vår qvarnindustri, blefve för högt. Ej heller behöfver man befara, att derigenom ett monopol skulle beredas de nuvarande qvarn-etablissemangen, då med visshet kan förväntas, att hvarje försök från deras sida att dominera marknaden skall mötas af den inhemska konkurrensen.

Tullsatserna för *rismjöl och risgryn* samt *mjöl af arrowrot och andra vegetabilier, som ej kunna inbegripas under spanmål eller hänföras till medicinalier*, hvilka tullsatsen i 1888 års tulltaxa voro bestämda till samma belopp som tullen för malen spanmål, eller 4 kronor 30 öre pr 100 kilogram, sänktes i 1892 års tulltaxa till lika belopp med den i samma tulltaxa upptagna, nedsatta mjöltullen, eller 2 kronor 50 öre pr 100 kilogram. Under förutsättning af bifall till min hemställan om mjöltullens bestämmande till 6 kronor 50 öre för 100 kilogram, torde de för tulltaxerubrikerna *rismjöl och risgryn* samt *mjöl af arrowrot m. m.* för närvarande gällande tullsatsen äfvenledes böra höjas till sistnämnda belopp.

Den för artikeln *kli* år 1888 införda tull af 30 öre pr 100 kilo-

gram borttogs åter år 1892. Att en tullafgift för kli — äfven om den icke är högre än att den rätteligen kan betraktas som en registreringsafgift — finnes i tulltaxan upptagen, måste emellertid, särskildt vid en förhöjning i mjöltullen, anses af vigt. En tullafgift för kli kommer nemligen att medföra en noggrannare undersökning af varan, hvarigenom förebygges det eljest lätt tänkbara missbruket, att under namn af kli malen spanmål införes i riket.

Om än nämnvärd införsel af bröd icke eger rum, lärer likväl tullsatsen för artikeln *bröd, andra slag*, böra, i jernbredd med mjöltullens höjning, ökas från 2,5 öre pr kilogram till 6,5 öre pr kilogram; och torde jemväl beloppet af den tullrestitution af 2,3 öre pr kilogram, som jemlikt § 9 mom. 1 i tulltaxeunderrättelserna medgifves vid utförsel af bröd, som af utländskt råämne tillverkats inrikes, böra höjas till 6 öre pr kilogram.

På grund af hvad jag sålunda anfört hemställer jag, det måtte Eders Kongl. Maj:t i nådig proposition föreslå Riksdagen,

att de enligt tulltaxan af den 8 juni 1892 bestämda tullsatser för nedannämnda artiklar må höjas

för spanmål, omalen, råg, hvete, korn, majs samt ärter och bönor, ifvensom andra slag, ej specificerade, till 3 kronor 15 öre per 100 kilogram;

för malt, äfven krossadt, till 4 kronor per 100 kilogram;

för spanmål, malen, mjöl och gryn, alla slag, för rismjöl och risgryn samt för mjöl af arrowrot och andra vegetabilier, som ej kunna inbegripas under spanmål eller hänföras till medicinalier, till 6 kronor 50 öre per 100 kilogram; och

för bröd, andra slag, till 6,5 öre per kilogram;

att artikeln kli må åsättas en tullafgift af 30 öre per 100 kilogram;

att de sålunda föreslagna tullarne må såsom tilläggsafgifter till nu gällande tulltaxa jemväl under innevarande år utgöras;

samt att beloppet af den tullrestitution, som jemlikt § 9 mom. 1 i tulltaxeunderrättelserna medgifves vid utförsel af bröd, som af utländskt råämne tillverkats inrikes, må höjas till 6 öre per kilogram.»

Hvad föredragande departementschefen sålunda hemstält, deruti statsrådets öfriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen gilla och bifalla; och skulle nådig proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilagan litt. — vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo:

Hugo Malm.